

Otázka: Národní hospodářství

Předmět: Ekonomie

Přidal(a): Lenka

Národní hospodářství ČR je celek, který se skládá z určitých menších částí (odvětví, sektorů) a celé národní hospodářství je součástí vyššího celku, např. hospodářství EU nebo hospodářství světového.

Odvětví

- výrobní - statky, služby, které můžeme prodat a máme z nich výnos

- nevýrobní - nemůžeme prodat nic

Výrobní

1. Zemědělství - zabývá se pěstováním plodin - rostlinná výroba

chovem zvířat - živočišná výroba

- základním kapitálovým statkem je půda
- je závislé na přírodních a klimatických podmínkách, významnou roli hraje sezónnost

2. Lesnictví - zabývá se: - zakládáním lesa, obnova a ochrana lesa, těžba dřeva, chov a ochrana lesní zvěře

- kategorizace lesů: - lesy ochranné (před větrem, erozí, povodněmi)
- lesy zvláštního určení (např. lesy národních parků, lázeňské lesy...)
- lesy hospodářské (slouží k těžbě dřeva)
- vlastnictví lesů: - lesy měst a obcí
- státní lesy
- soukromé lesy

3. Průmysl a energetika - skládá se: těžba nerostných surovin

zpracovatelský průmysl

výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody

4. Stavebnictví - založeno na stavebních pracích n výstavbě, přestavbě, rozšíření, obnově, opravách a údržbě

- stavební práce rozlišujeme podle směrů výstavby: - bytové budovy
- nebytové budovy nevýrobní
- nebytové budovy výrobní
- inženýrské stavby (dálnice, silnice, rozvody energie a plynu...)
- vodohospodářské stavby (přehrady, zavodňovací stavby)

5. Doprava - osobní, nákladní

- železniční, silniční, potrubní, vnitrozemská vodní, letecká doprava

6. Spoje - poštovní a kurýrní činnosti v oblasti telekomunikace

Nevýrobní

1. Školství - dělí se: mateřská škola - děti od 3 do 6 let

základní škola

střední škola

- - gymnázium (orientované na přípravu na vysoké školy)
- - střední odborná škola (zakončeno maturitní zkouškou)
- - střední odborné učiliště (zakončeno závěrečnou zkouškou)

- - učiliště (zakončeno výučním listem)

vyšší odborné školy - (diplomovaný specialista)

speciální školy

vysoké školy

2. Zdravotnictví - státní a nestátní

- nemocnice (lůžková a ambulantní část)

- odborné léčebné ústavy (pro dlouhodobě nemocné, psychiatrické léčebny, ozdravovny, lázeňské léčebny...)

- hygienická služba

3. Věda a výzkum

Odvětví

- dělí se:

primární sektor - zemědělství a myslivnost

- - lesnictví a chov ryb
- - těžba nerostných surovin

sekundární sektor - zpracovatelský prům.

- - výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody
- - stavebnictví

terciární sektor - služby

kvartární sektor - věda a výzkum

Ukazatelé výkonnosti národního hospodářství

- slouží pro porovnání ekonomického vzrůstu či poklesu
- celkem 5 ukazatelů

Hrubý domácí produkt (HDP) - udává, kolik statků a služeb ekonomika státu vyprodukovala za 1 rok v peněžních jednotkách

- produkce všech firem (domácích i zahraničních) na území ČR
- výpočet - metoda produktová
- metoda důchodová
- metoda výdajová

$$\text{HDP} = \text{KSD} + \text{KSV} + \text{HTFK} + \text{PZ} - \text{KZ} + \text{V} - \text{D}$$

Hrubý národní produkt - představuje produkt národních (českých) firem v ČR i zahraničí

Čistý národní produkt - hrubý národní produkt - odpisy (amortizace)

Čistý domácí produkt - hrubý domácí produkt - odpisy

Národní důchod - čistý národní produkt - nepřímé daně (spotřební daň, DPH) + dotace

Kdo řídí národní hospodářství

- parlament (vydává zákony)
- vláda (jednotlivý ministři a ministerstva)
- krajské úřady (místní správa)
- centrální banka (ovlivňuje činnost ostatních bank)

Státní rozpočet

- plán finančního hospodaření státu, obvykle na jeden rok
- příjmy do státního rozpočtu jsou daně, cla, poplatky, dotace, dary
- výdaje jsou obrna státu, školství, zdravotnictví, kultura, komunikace, podpora v nezaměstnanosti...

Typy rozpočtu - schodkový (deficitní) - výdaje jsou vyšší než příjmy

- vyrovnaný rozpočet - výdaje jsou rovny příjmům
- přebytkový rozpočet - příjmy jsou vyšší než výdaje

Evropská unie

- dochází k sjednocování států - INTEGRACE

- cíle EU - volný pohyb kapitálu, zboží a služeb
- volný pohyb osob
- volný pohyb peněz

- ČR se stala členem EU 1. 5. 2004
- v současné době má EU 27 členů (poslední vstoupili 1. 1. 2007 - Bulharsko, Rumunsko)
- země, které používají měnu EU - eura jsou v tzv. eurozóně
- z členských států má nejvyšší počet obyv. Německo, a největší rozlohu Francie

Organizace a orgány EU

- Rada EU

- Evropský parlament
- Evropská rada
- Evropská komise
- Hospodářský a sociální výbor
- Výbor regionů

- další instituce: - evropský soudní dvůr
- účetní dvůr
- evropská investiční banka
- evropský investiční fond
- evropský ombudsman
- evropská centrální banka

- Evropská unie je součástí vyspělé evropské a světové ekonomiky
- patří sem: vyspělé tržní ekonomiky (země EU + ostatní vyspělé ekonomiky)

evropské sdružení volného obchodu

ostatní vyspělé ekonomiky

evropské tranzitivní ekonomiky

společenství nezávislých států

rozvojové ekonomiky

ostatní

Evropský systém bankovních orgánů

- patří sem Evropská centrální banka a banky jednotlivých států Euro-zóny
- uskutečňují měnovou politiku
- vydávají společné měny
- provádějí devizové operace
- udržují cenovou stabilitu

Okolní národního hospodářství

- mezinárodní měnový fond - sdružuje zhruba 200 zemí
- přispívá k měnové stabilitě

- světová obchodní organizace - cca 200 členů

- cílem je uvolňování překážek v obchodě mezi státy